

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างครูมืออาชีพสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษา Development the Professional Teacher Strengthen Program under the Secondary Schools

ปนิดา พัฒนโชติ¹, ณภัทสรธร ธนาพงษ์อนันท์²

Panida Puttanachot¹, Napatsawan Thanaphonganan²

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

E-mail : gookpanida@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดครูมืออาชีพ 2)ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของครูมืออาชีพ 3)ศึกษาวิธีการการเสริมสร้างครูมืออาชีพสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษา และ 4)พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างครูมืออาชีพ การวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดครูมืออาชีพ ใช้แบบประเมินความเหมาะสมประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ครูมืออาชีพ ใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 345 คน ระยะที่ 3 ศึกษาวิธีการเสริมสร้างครูมืออาชีพจากโรงเรียนต้นแบบ 3 แห่ง ใช้แบบสัมภาษณ์ ระยะที่ 4 พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างครูมืออาชีพสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบและตัวชี้วัดของครูมืออาชีพ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 26 ตัวชี้วัด องค์ประกอบ ได้แก่ (1)ความรอบรู้ในวิชา (2)ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ (3)มีความเป็นครู (4)ความเข้าใจและเอื้ออาทรต่อผู้เรียน และ (5)การเปิดใจกว้างและยอมรับฟังผู้อื่น และผลการประเมินความเหมาะสมโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2)โรงเรียนมัธยมศึกษา มีสภาพปัจจุบันด้านครูมืออาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3)พบวิธีการเสริมสร้างครูมืออาชีพจากการศึกษาโรงเรียนต้นแบบ 6 วิธี 4)โปรแกรมเสริมสร้างครูมืออาชีพ ประกอบด้วย (1)บริบทของ

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Graduate Student. Master of Education (Educational Administration). Mahasarakham University, Thailand.

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² Faculty of Education, Mahasarakham University, Thailand.

* ได้รับบทความ: 11 มิถุนายน 2562; แก้ไขบทความ: 13 กรกฎาคม 2562; ตอรับการตีพิมพ์: 18 กรกฎาคม 2562

Received: June 11, 2019; Revised: July 13, 2019; Accepted: July 18, 2019

โปรแกรม (2)รายละเอียดของโปรแกรม (3)การประเมินผลโปรแกรม โดยรวมมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : 1. ครูมืออาชีพ 2. โปรแกรมพัฒนาครู 3. โปรแกรมเสริมสร้างครูมืออาชีพ

ABSTRACT

The objectives of the research article were to 1) study the components and the indicators of professional teacher. 2) Study the current state and desirable state of professional teacher. 3) Study the method of strengthen professional teacher. And 4) development the professional teacher strengthen program. This research have 4 phases, The first phase: study the components and indicators of professional teacher use suitability assessment form assessed by 5 luminaries, the second phase: study the current state and desirable state of professional teacher use questionnaire collected from group samples including 345 administrators and teachers from secondary schools under the secondary educational service area office 27, the third phase: study the method of strengthen professional teacher from 3 model schools use interview form, and the fourth phase: development the professional teacher strengthen program under the secondary schools. Descriptive statistics used in this research were average, mainly percentage and modified priority needs index.

The study were found: 1) The professional teacher including 5 components 26 indicators, the components were as follow: (1) knowing in subjects (2) learning management ability (3) pedagogies (4) understanding and caring for learners and (5) open-minded and accepting to listen others and the result of suitability assessment overall at high level. 2) The secondary schools have the current state overall at moderate level and the desirable state overall at high level. 3) Found 6 methods for strengthen professional teacher under secondary schools. 4) The professional teacher strengthen program including: (1)The context of the program, (2)The details of the program, (3) Program suitability and feasibility assessment both overall at high level.

Keywords : 1. Professional Teacher 2. Teacher Strengthen Program 3. Professional Teacher Strengthen Program

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจสังคมโลกความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้นานาประเทศต้องเผชิญกับการแข่งขันสูงจึงต้องเร่งพัฒนาคุณภาพคนในประเทศของตนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพท่ามกลางสภาพการเปลี่ยนแปลงแห่งยุคสมัยโลกาภิวัตน์ซึ่งแต่ละประเทศต้องปรับเปลี่ยนและสร้างพลังการเปลี่ยนแปลงในการศึกษาโดยนำกลยุทธ์มาใช้ปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีความก้าวหน้าแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562 : 10) มีวิสัยทัศน์เพื่อให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 โดยมียุทธศาสตร์ 6 ประการ 1)การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ 2)การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 3)การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 4)การสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา 5)การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 6)การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา โดยปัจจัยสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาคือครู ในสถานศึกษาเนื่องจากครูถือว่าเป็นตัวแทนในการเปลี่ยนแปลงพัฒนาคุณภาพการศึกษาพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความรู้และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดั่งนั้น การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ได้นั้นจะต้องพัฒนาครูผู้สอนก่อนสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรครูให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเพื่อพัฒนาครูให้มีคุณภาพมาตรฐาน โดยการพัฒนาควรเน้นไปที่การเรียนรู้และการคิดของครูมากกว่าเน้นการสอนเพราะการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ลงมือปฏิบัติอย่างแท้จริงได้ฝึกคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาและระหว่างบุคลากรทั้งในและนอกสถานศึกษาให้ครูได้มีโอกาสปฏิบัติงานร่วมกันได้ร่วมกันคิดร่วมกันทำซึ่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครูจะช่วยให้อสถานศึกษามีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2551 : 11-13) ครูจำเป็นต้องมีความเป็นครูมืออาชีพ มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดีมีความสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพรวมถึงต้องพัฒนาทักษะวิชาชีพของตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเพื่อมุ่งพัฒนาศักยภาพของนักเรียนอย่างแท้จริงมีการบริหารจัดการชั้นเรียนการสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้หรือสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (ศศิธร ชันติธรางกูร, 2551 : 1-19)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 (2556 : 22) ได้นำนโยบายของรัฐบาลกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดเป็นนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 มีวิสัยทัศน์ในการดำเนินงานโดยมุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสู่มาตรฐานสากล ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพันธกิจ มุ่งพัฒนาคุณภาพนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ทั้งด้านวิชาการการประกอบอาชีพเต็มศักยภาพ สร้างความเป็นเลิศเพื่อยกระดับสู่มาตรฐานสากลโดยได้กำหนดกลยุทธ์หนึ่งที่สำคัญด้านการพัฒนาบุคลากรครูไว้เป็น กลยุทธ์ที่ 4 คือ มุ่งพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพซึ่งตามกลยุทธ์นี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ได้มีการมอบหมายให้สถานศึกษาในสังกัดมีการอบรมพัฒนาครูอย่างสม่ำเสมอ แต่การดำเนินการยังไม่ได้มีการระบุอย่างจำเพาะเจาะจงถึงเป้าหมายที่ครอบคลุม

ทุกมิติของการพัฒนาครู โดยการพัฒนาครูที่ปรากฏเป็นการจัดอบรมให้ความรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะในการจัดการเรียนการสอนแก่ครู โดยมีได้มุ่งที่การพัฒนาองค์ประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการเสริมสร้างให้ครูเป็นผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครูโดยสมบูรณ์ หรือขาดความครอบคลุมความเป็นครูมืออาชีพนั่นเอง ดังนั้นการพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ จึงเป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญ โดยเริ่มจากการมองภาพรวมของการพัฒนาครูสู่ความเป็นครูมืออาชีพ จะต้องมีการพัฒนาทั้งความรู้ ความสามารถ จิตวิญญาณความเป็นครู และทักษะการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นให้ประสบความสำเร็จไปพร้อม ๆ กัน การพัฒนาที่ครอบคลุมในทุกมิติจะทำให้สามารถสร้างครูมืออาชีพ ให้มีความเชี่ยวชาญและสามารถจัดการเรียนการสอนได้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีขึ้น

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างครูมืออาชีพสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถรอบด้านและปรับตัวให้ทันต่อยุคปัจจุบัน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในกระบวนการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติงาน การพัฒนาสถานศึกษาและการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาของชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของครูมืออาชีพโรงเรียนมัธยมศึกษา
- 2.2 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของครูมืออาชีพโรงเรียนมัธยมศึกษา
- 2.3 เพื่อศึกษาวิธีการเสริมสร้างครูมืออาชีพโรงเรียนมัธยมศึกษา
- 2.4 เพื่อพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างครูมืออาชีพโรงเรียนมัธยมศึกษา

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดของครูมืออาชีพโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับการพัฒนาโปรแกรม
- 3.2 ได้ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของครูมืออาชีพโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครู และเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารและผู้สนใจเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา
- 3.3 ได้ข้อมูลวิธีการพัฒนาครูมืออาชีพโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างครูมืออาชีพโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
- 3.4 ได้โปรแกรมการเสริมสร้างครูมืออาชีพโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อใช้ในการพัฒนาบุคลากรครูและพัฒนาการจัดการเรียนรู้

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของครุมืออาชีพ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัด แล้วนำเสนอคณะผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เพื่อพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของครุมืออาชีพโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้นำข้อมูลองค์ประกอบและตัวชี้วัดจากการวิจัยระยะที่ 1 มาสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ทำการศึกษาข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร และครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 345 คน จาก 30 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

ระยะที่ 3 ศึกษาวิธีการพัฒนาครุมืออาชีพโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้นำข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์จากการศึกษาในระยะที่ 2 มาคำนวณหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างโปรแกรมเสริมสร้างครุมืออาชีพ โดยในการดำเนินการระยะที่ 3 ได้ศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จากหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จ ด้านการพัฒนาครูในการจัดการความรู้ ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารและครูของโรงเรียนต้นแบบ

ระยะที่ 4 พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างครุมืออาชีพโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาวิธีการพัฒนาครูจากการศึกษาโรงเรียนต้นแบบมาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำร่างโปรแกรมเสริมสร้างครุมืออาชีพโรงเรียนมัธยมศึกษาแล้วนำร่างโปรแกรมเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมที่พัฒนาขึ้น

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดครุมืออาชีพประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 26 ตัวชี้วัด องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ความรอบรู้ในวิชา (2) ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ (3) ความเป็นครู (4) ความเข้าใจและเอื้ออาทรต่อผู้เรียน และ (5) การเปิดใจกว้างและยอมรับฟังผู้อื่น โดยมีผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบครุมืออาชีพพบว่าโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ

5.2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ครุมืออาชีพสังกัด โรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 345 คน จาก 30 โรงเรียน สรุปได้ว่า ครุมืออาชีพสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษา มีสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก

5.3 ผลการศึกษาวิธีการเสริมสร้างครุมืออาชีพสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษาผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์และสรุปวิธีการที่ดีและเหมาะสมในการพัฒนาบุคลากร ได้แก่ การอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมระดมสมอง การศึกษาดูงาน การทดลองปฏิบัติและการนิเทศการศึกษา วิธีต่างๆ การศึกษาเอกสาร

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การพัฒนาคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้ การปลูกจิตสำนึกการทำกิจกรรมนันทนาการ ซึ่งผู้วิจัยได้นำวิธีการพัฒนาบุคลากรมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมสำหรับโปรแกรมเสริมสร้างครุมืออาชีพ สังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษา ดังนี้ (1)การอบรมให้ความรู้ (2)การอบรมเสริมสร้างจิตสำนึก (3)การประชุมเชิงปฏิบัติการ (4)การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (5)การทดลองปฏิบัติ และ (6)การนิเทศภายใน

5.4 ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างครุมืออาชีพสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษาโปรแกรมเสริมสร้างครุมืออาชีพสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย (1)บริบทของโปรแกรม ได้แก่ สภาพปัญหา วัตถุประสงค์/เป้าหมายของโปรแกรม ตัวชี้วัดความสำเร็จ ระยะเวลาดำเนินการโดยรวม ผู้รับผิดชอบงบประมาณ (2)รายละเอียดของโปรแกรม ได้แก่ ชื่อกิจกรรม รายละเอียดกิจกรรม วัตถุประสงค์/เป้าหมายของกิจกรรม เนื้อหา เอกสารที่ใช้ วิธีการดำเนินการพัฒนาระยะเวลาดำเนินการพัฒนา ตัวชี้วัดความสำเร็จ (3)การประเมินผลการพัฒนา วัตถุประสงค์/เป้าหมายของการประเมิน วิธีการประเมิน เกณฑ์การให้คะแนน และการแปลผลการประเมินผลการประเมินโปรแกรมเสริมสร้างครุมืออาชีพสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดครุมืออาชีพประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 26 ตัวชี้วัด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ความรอบรู้ในวิชา สรุไปได้ดังนี้ ครูมีความรู้แตกฉานในวิชาที่รับผิดชอบมีความรู้กว้างขวาง ครูสามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ความรู้เดิมเชื่อมโยงกับองค์ความรู้ในระดับที่สูงขึ้นได้ และครูสามารถอธิบายการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดแสดงให้เห็นว่า ความรู้ของครูในสาขาวิชาที่สอนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างมาก ครูเป็นผู้แตกฉานในวิชาที่สอนแล้ว ย่อมสามารถถ่ายทอดวิชาความรู้ให้กับนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ทำให้สามารถสร้างนักเรียนให้เป็นผู้มีความรู้และมีคุณภาพได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ วิไลลักษณ์ ลังกา (2559 : 98-100) ซึ่งได้ศึกษาอนาคตภาพของคุณลักษณะครูไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2560 - 2569) โดยได้ระบุคุณลักษณะครูที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด ใน 10 ปีข้างหน้า ในด้านการรู้คิด ครูจะต้องมีความรู้รอบรู้รู้ลึกมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาเป็นพื้นฐานบวกกับการมีปัญญาที่มีการรู้เท่าทันมีความสามารถในการคิดขั้นสูง

องค์ประกอบที่ 2 ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ สรุไปได้ดังนี้ จัดการเรียนรู้เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและบริบทของสถานศึกษา นำเทคโนโลยี/นวัตกรรมมาใช้ใช้สื่อที่ทันสมัย ประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียง สอดแทรกวิธีการศึกษาค้นคว้าและหาความรู้เพิ่มเติมนำกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าครูที่มีคุณภาพจะต้องสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายรูปแบบและรู้จักนำความรู้ สื่อที่ทันสมัยนวัตกรรมต่างๆ มาใช้โดยไม่ทิ้งบริบทท้องถิ่น และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับ อภิภา ปรัชญพฤทธิ (2561 : 230-231) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการผลิตครูเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0 ผลการวิจัยด้านการจัดการเรียนรู้พบว่า ควรเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและผสมผสานการใช้เทคโนโลยีมีการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21

องค์ประกอบที่ 3 มีความเป็นครู สรุปลงได้ดังนี้ ครูมีความรักและศรัทธาในอาชีพครูมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อนักเรียน/การปฏิบัติราชการ เป็นผู้ตรงต่อเวลา เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์การทำงานของคุณ ซึ่งเมื่อทำด้วยความรักและศรัทธาในอาชีพแล้ว ย่อมเป็นที่มาของคุณลักษณะด้านความมุ่งมั่นตั้งใจ ความรับผิดชอบ ความตรงต่อเวลา และการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นรินทร์ สังข์รักษา (2561 : 107-111) ได้ศึกษาการพัฒนาครูมืออาชีพโดยใช้การวิจัยจากประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องด้วยการสร้างสรรค์คุณภาพวิชาการผลการวิจัย การปฏิบัติที่เป็นเลิศในด้านครู จากการการถอดบทเรียน พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาครูมืออาชีพ ประการหนึ่ง คือ การมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการให้คุณค่าในวิชาชีพครู

องค์ประกอบที่ 4 ความเข้าใจและเอื้ออาทรต่อผู้เรียน สรุปลงได้ดังนี้ ครูมีความรักและเมตตาต่อนักเรียน ความรู้และเข้าใจนักเรียน เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลความปรารถนาดีต่อนักเรียน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าครูมืออาชีพเป็นผู้ที่มีความรักต่อนักเรียนและปรารถนาให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนและในอนาคตข้างหน้า ครูเป็นผู้ที่จิตสำนึกของความเป็นครูและอยากเห็นความเจริญก้าวหน้าของนักเรียนเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมงคลธรรมวิธาน (2561 : 136) ที่ได้ศึกษาเรื่องครูมืออาชีพสู่การเรียนรู้แบบมืออาชีพ โดยได้นำเสนอเทคนิคในการพัฒนาการเรียนรู้แบบมืออาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ 1) การใช้เสียงในห้องเรียนให้มีความเป็นธรรมชาติและเป็นไปในเชิงบวก 2) การรู้จักรอคอยคำตอบจากนักเรียน 3) การสื่อสารด้วยภาษาและท่าทาง 4) การเข้าถึงความรู้สึกและพฤติกรรมของนักเรียน ครูมืออาชีพควรมีความไวต่อความรู้สึกและพฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียน ความรู้สึก(Feelings) เป็นสิ่งที่ไปกระตุ้นให้เกิดการรับรู้และตอบสนองออกมาทางพฤติกรรม 5) การให้บทบาทนักเรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน ครูมืออาชีพมักให้ความสำคัญกับคาบแรกเสมอ ประการสำคัญเป็นลำดับต่อมาต้องสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้แก่ผู้เรียนด้วย

องค์ประกอบที่ 5 การเปิดใจกว้างและยอมรับฟังผู้อื่น สรุปลงได้ดังนี้ ครูมีความยืดหยุ่นใจกว้าง มีเจตคติที่ดีและคิดบวกเป็นผู้ที่ให้อภัยและส่งเสริมผู้อื่นอยู่เสมอ มีความสามารถในการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อการทำงานและต่อนักเรียนมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาตน พัฒนางานผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ครูจำเป็นที่จะต้องยอมรับฟังสิ่งที่นักเรียนต้องการทั้งที่มีเหตุผลและไม่มีเหตุผล และเปิดใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นที่มีความแตกต่างหลากหลายตามลักษณะนิสัยของคนแต่ละคนที่แตกต่างกัน ครูจะต้องเป็นกัลยาณมิตรคอยชี้ทางที่ถูกต้องที่เหมาะสมให้กับนักเรียน รวมถึงเพื่อนครู ชุมชนและผู้อื่นที่ต้องการความช่วยเหลือหรือต้องการคำแนะนำในด้าน ต่างๆ สอดคล้องกับ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (ม.ป.ป. : 32) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับครูมืออาชีพว่า ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration) ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทักษะสื่อสาร (IT&Communication Skills) และการออกแบบการเรียนรู้ (Instructional design) และต้องเข้าถึง เข้าใจ และการให้คำปรึกษานักเรียนอย่างครูมืออาชีพโดยครูต้องเปลี่ยนบทบาทหน้าที่จากผู้บรรยายหรือผู้สอน มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ ครูควรเข้าใจเด็ก รับฟังอย่างแท้จริง ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบพบว่าโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก

6.2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ครูมืออาชีพสังกัด โรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบันของครูมืออาชีพสังกัดโรงเรียนมัศึกษามีสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์แสดงให้เห็นถึงความต้องการได้รับการพัฒนา เพื่อการเป็นครูมืออาชีพ โดยเน้นความต้องการพัฒนาด้านการเปิดใจกว้างและยอมรับฟังผู้อื่น ความเข้าใจและเอื้ออาทรต่อผู้เรียน และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งองค์ประกอบทั้งสามด้านมีความสำคัญจะช่วยให้ครูเพิ่มศักยภาพ ความเป็นครูมืออาชีพในการจัดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งผลการวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ ศาสตรา สายสุนันทรารมย์ และณภัทรวรรณ ธนาพงษ์อนันท์ (2561 : 79-82) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรม การเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะ ครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงสำหรับสถานศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมทุกองค์ ประกอบและแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมทุกองค์ประกอบอยู่ใน ระดับมากที่สุด

6.3 ผลการศึกษาวิธีการเสริมสร้างครูมืออาชีพสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิธีการปฏิบัติที่ดีด้านการเสริมสร้างครูมืออาชีพจาก โรงเรียนต้นแบบ 3 แห่ง พบว่า วิธีการที่โรงเรียนใช้ในการเสริมสร้างและพัฒนาบุคลากรครูที่ดีและเหมาะสม ได้แก่ การอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมระดมสมอง การศึกษาดูงาน การทดลองปฏิบัติ และการนิเทศการศึกษาวิธีต่างๆ ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการพัฒนาครูมืออาชีพสำหรับการวิจัยครั้งนี้ 6 วิธี คือ การอบรมให้ความรู้ การอบรมเสริมสร้างจิตสำนึก การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การทดลองปฏิบัติ และการนิเทศภายใน สอดคล้องกับการศึกษาของ วสันต์ ปานทอง (2556 : 145) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาครูเพื่อศิษย์ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามัธยมศึกษา โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูเพื่อศิษย์ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามัธยมศึกษาผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะครูเพื่อศิษย์มีวิธีการพัฒนา 15 วิธีคือ การฝึกอบรมการดูตัวอย่าง โดยการฝังตัวการศึกษาจากคู่มือการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาตนเองให้มีหลักวิชาหลักคิดหลักปฏิบัติ การพัฒนาตนเองโดยแสวงหาความรู้รอบด้านแล้วสรุปข้อเท็จจริงการศึกษาความสำเร็จของผู้ร่วมงานและ เพื่อนร่วมวิชาชีพการจัดการความรู้ การเป็นที่ปรึกษาการสอนงานการเป็นพี่เลี้ยงการเป็นกัลยาณมิตรผู้ทุกข์ รู้สุขกิจกรรมการคุยกับเพื่อนครูเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การเสวนาเป็นเนืองนิตย์สร้างกลุ่มที่หลากหลาย ขยายสู่ชุมชนและกิจกรรมแลกเปลี่ยนภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

6.4 ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างครูมืออาชีพสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษาประกอบด้วย บริบท ของโปรแกรม ได้แก่ สภาพปัญหา วัตถุประสงค์/เป้าหมายของโปรแกรม ตัวชี้วัดความสำเร็จ ระยะเวลา ดำเนินการโดยรวม ผู้รับผิดชอบ งบประมาณ รายละเอียดของโปรแกรม ได้แก่ ชื่อกิจกรรม รายละเอียด กิจกรรม วัตถุประสงค์/เป้าหมายของกิจกรรม เนื้อหา เอกสารที่ใช้ วิธีการดำเนินการพัฒนาระยะเวลาดำเนิน การพัฒนา ตัวชี้วัดความสำเร็จ การประเมินผลการพัฒนา วัตถุประสงค์/เป้าหมายของการประเมิน วิธีการ ประเมิน เกณฑ์การให้คะแนนและการแปลผลการประเมิน และการรายงานผลการประเมิน โดยผลการ ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างครูมืออาชีพสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษา

พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมและ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ ยิงยง ประดับภรณ์ (2560 : 148-161) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมพัฒนาครูด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ประกอบด้วย 1)บทนำ 2)หลักการและเหตุผล 3)ความมุ่งหมาย 4)ผู้เข้ารับการพัฒนา 5)ระยะเวลา 6)โครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหา 7)วิธีการพัฒนา 8)สื่อ และ 9)การวัดและการประเมินผล ขอบข่ายเนื้อหาประกอบด้วย 5 โมดูล(Module) ได้แก่ โมดูล 1 ด้านการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการพัฒนาการเรียนรู้ โมดูล 2 ด้านการวางแผนแก้ปัญหาหรือการ เขียนเค้าโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ โมดูล 3 ด้านการจัดกิจกรรมแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ โมดูล 4 ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โมดูล 5 ด้านการสรุปผลการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ และผลการประเมินโปรแกรมโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมากและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

โปรแกรมเสริมสร้างครูมืออาชีพโรงเรียนมัธยมศึกษาผู้บริหารควรกำหนดนโยบายการพัฒนาครูที่ชัดเจนและสัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของสถานศึกษา มีการกำกับติดตามอย่างสม่ำเสมอ และมีการกระตุ้นเพื่อให้ความสำคัญในการพัฒนาครูมืออาชีพอย่างต่อเนื่อง

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

กิจกรรมการอบรมให้ความรู้และการอบรมเสริมสร้างจิตสำนึก ควรออกแบบกิจกรรมโดยสอดคล้องให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ลงมือปฏิบัติและมีส่วนร่วม เพื่อให้ไม่เกิดความเคร่งเครียด โดยใช้กระบวนการกลุ่มในการทำกิจกรรม สำหรับกิจกรรมศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและกิจกรรมทดลองปฏิบัติ ควรมีการติดตามหรือสังเกตการปฏิบัติ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความคืบหน้า โดยอาจกำหนดเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการนิเทศภายใน

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมหรือวิธีการในการเสริมสร้างครูมืออาชีพเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ทราบข้อมูลวิธีการและรูปแบบการพัฒนาครูมืออาชีพที่หลากหลายมากขึ้น และควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับพัฒนาตัวชี้วัดคุณลักษณะของครูมืออาชีพ เพื่อให้ได้ข้อมูลตัวชี้วัดที่สามารถระบุคุณลักษณะของครูมืออาชีพได้อย่างชัดเจนได้มาตรฐาน

8. เอกสารอ้างอิง

นรินทร์ สังข์รักษา. (2561). การพัฒนาครูมืออาชีพโดยใช้การวิจัยจากประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ด้วยการสร้างสรรค์คุณภาพวิชาการ. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 11(1). 1739-1759.

- พระมงคลธรรมวิธาน. (2561). ครูมืออาชีพสู่การเรียนรู้แบบมืออาชีพ. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 11(1). 2486-2499.
- ยิ่งยง ประดับภรณ์. (2560). การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาครูด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้สำหรับและ
นิตเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 8(3). 148-161.
- วสันต์ ปานทอง. (2556). รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อศิษย์ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาศรีสะเกษ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 15(ฉบับพิเศษ). 193-205.
- วิไลลักษณ์ ลังกา. (2559). อนาคตภาพของคุณลักษณะครูไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2560-2569). *วารสาร
วิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 11(1). 36-50.
- ศศิธร ขันติธราภรณ์. (2551). การจัดการชั้นเรียนของครูมืออาชีพ. *วารสารครุศาสตร์*. 1(2). 1-19.
- ศาสตรา สายสุนันทรารมย์ และ ฌักส์วรรณ ธนาพงษ์อนันท์. (2561). การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้าง
สมรรถนะครูด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง สำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. *วารสารช่อพะยอม*. 29(2). 341-352.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. (2556). *ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา
2556*. ร้อยเอ็ด : กลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวง
ศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2551). *ภาพการศึกษาไทยในอนาคต 10-20 ปี*. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. สืบค้นเมื่อ 12
พฤษภาคม 2561. จาก [http://planning.pn.psu.ac.th/plan_doc/procedure /
docs_procedure/300_1498816636.pdf](http://planning.pn.psu.ac.th/plan_doc/procedure / docs_procedure/300_1498816636.pdf)
- อภิภา ปรัชญพฤทธิ. (2561). *การพัฒนารูปแบบการผลิตครูเพื่อรองรับการศึกษายุค 4.0*. รายงานการ
วิจัย. กรุงเทพมหานคร : กองทุนคณะครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (ม.ป.ป.). *ครูมืออาชีพ*. สืบค้นเมื่อ 12 พฤษภาคม 2561. จาก [http://www.
truelookpanya.com/new/cms_detail/teacher/26315](http://www.truelookpanya.com/new/cms_detail/teacher/26315)

9. คำขอบคุณ

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฌักส์วรรณ ธนาพงษ์อนันท์ อาจารย์ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ ประธานกรรมการสอบ อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ กรรมการสอบ
และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ เทศบุตร กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ
ตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงงานวิจัยให้มีความถูกต้อง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
ไว้ ณ โอกาสนี้ และขอขอบคุณ คณาจารย์ภาควิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา และกำลังใจที่ดีจากบิดา
มารดา ญาติๆ และครอบครัว คุณค่าและประโยชน์จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่องกตัญญูทเวท
ต่อผู้มีพระคุณทุกท่าน